

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Освітня програма	36965 Філологія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	035 Філологія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

03.09.2021 р.

Справа № 1131/АС-21

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 03 "Гуманітарні науки" у складі:

Лиман Ігор Ігорович – головуєчий,
Шабанова Юлія Олександрівна,
Снитко Олена Степанівна,
Серебрянська Ірина Миколаївна,
Попович Василь Михайлович,
Мойсієнко Віктор Михайлович,
Колесник Олена Сергіївна,
Єсипенко Надія Григорівна,
Дейнеко Іван Андрійович,
Гуз Анатолій Михайлович,
Виткалов Сергій Володимирович,
Александрова Олена Станіславівна,
Луцак Світлана Миколаївна,

за участі запрошених осіб:

Форманова Світлана – представник ЗВО,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	36965
Назва ОП	Філологія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 13, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Формулювання мети ОНП корелює з місією ЗВО, визначеною в «Стратегічних пріоритетах розвитку ОНУ імені І. І. Мечникова» на 2020–2025 роки, та з метою освітньої діяльності ОНУ, викладеною в Статуті ОНУ (новій редакції 2016 р.) (<https://cutt.ly/qnXjarU>).

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Аналіз ОНП та результати спілкування ЕГ із відповідними фокус-групами свідчать, що стейкхолдери були залучені до обговорення ОНП і їхні побажання враховувалися розробниками, зокрема при коригуванні структури ОНП. Водночас ЕГ зазначає: висловлені здобувачами вищої освіти пропозиції стосуються також цілей ОНП і ПРН, що засвідчує необхідність посилення співпраці зі стейкхолдерами в зазначеному напрямку.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Загалом цілі та ПРН визначені з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, галузевого та регіонального контексту, досвіду деяких вітчизняних і закордонних освітніх програм. Погоджуємося з твердженням ЗВО, наведеним у відповіді на звіт ЕГ, що врахування досвіду інших ЗВО стосується не лише загальних питань реалізації освітнього процесу, а й спеціальності, оскільки впровадження курсів комунікаційного, когнітивного, нейролінгвістичного та ін. спрямування (ОК 4, ВБ 2.3, ВБ 2.4, ВБ 3.1, ВБ 4.1, ВБ 5.3, ВБ 5.5) справді характерне для сучасної світової філології.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

Стандарт відсутній. Аналіз ОНП засвідчує, що вона дозволяє досягти результатів навчання, визначених в НРК, а також п. 27 «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)». Обсяг заявлених компетентностей та ПРН відповідає завданням підготовки здобувача.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг ОНП відповідає вимогам законодавства і становить 45 кредитів ЄКТС. Обсяг обов'язкових дисциплін – 30 кредитів, вибіркових компонентів – 15 кредитів, що становить 33,3 %. Обсяг ОК «Педагогічна (асистентська) практика» – 6 кредитів.

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Структура освітньої складової ОНП відповідає Постанові КМУ № 261 від 23 березня 2016 р. Обов'язкові дисципліни викладаються на 1 або 2 році навчання. Вибіркові компоненти здобувачі мають можливість обирати із 5 блоків, 2 з яких розраховані на 1 рік навчання, а 3 – на 2 рік навчання. Педагогічна (асистентська) практика – на 3 році навчання. ОК логічно взаємопов'язані між собою, дозволяють досягти цілей і ПРН, відповідаючи загальним та фаховим компетентностям, хоча структурно-логічна схема в ОНП слабо увиразнює ці зв'язки, особливо в аспекті блоків вибіркових дисциплін. Проаналізувавши індивідуальні плани здобувачів, ЕГ загалом відзначила наявність зв'язку ОК із темами дисертацій, однак рекомендувала при перегляді ОНП посилити зазначену кореляцію.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

ОНП відповідає предметній області спеціальності. Обов'язкові ОК відповідають п. 27 Постанови КМУ № 261 від 23 березня 2016 р. Більшість вибіркових ОК носять міждисциплінарний характер. Із 29 вибіркових ОК лише 6 стосуються історико-літературних і теоретико-літературних аспектів (ВБ 2.2, ВБ 3.5, ВБ 3.6, ВБ 4.4, ВБ 4.5, ВБ 5.4), 1 – компаративістики (ВБ 2.6), 1 – перекладу (ВБ 2.7) і жодного ОК, який корелювався б із фольклористичними дослідженнями; решта – здебільшого ОК мовознавчого спрямування. Погоджуємося із поясненням ЗВО відсутності фольклористичних дисциплін тим, що «дисертацій із фольклористики на сьогодні немає», однак мусимо відзначити диспропорцію мовознавчої та літературознавчої підготовки на ОНП із дуже загальною назвою «Філологія».

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Структура ОНП передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії. В ОНП на ОК вільного вибору аспірантів виділено 15 кредитів ЄКТС (33,3 % загального обсягу). Процедура вибору регулюється Положенням про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін в ОНУ імені І. І. Мечникова (<https://cutt.ly/WnNmhhf>). Згідно з п. 4.3. «аспіранти здійснюють запис на вибіркові дисципліни протягом двох місяців після зарахування, про що роблять відповідні записи в індивідуальному плані роботи». На основі аналізу індивідуальних планів ЕГ зробила висновок, що вибір є реальним, здійснюється вчасно, корелює з науковими зацікавленнями здобувачів.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

Обсяг практичної підготовки – 6 кредитів. Проходження практики здійснюється відповідно до Програми педагогічної асистентської практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії ОНУ ім. І. І. Мечникова (<https://cutt.ly/2nNm51r>). Під час спілкування зі здобувачами ЕГ переконалась, що практика здійснюється без порушення процедури і задовольняє потреби аспірантів.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

ОНП спрямована на набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (social skills), які відповідають заявленим цілям. Як переконують висновки ЕГ, аспіранти виявляють розуміння інтегральної та загальних компетентностей. Крім того, на їх формування скеровані певні дисципліни: ОК 6 і ОК 7 – якостей лідера, здатності брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, ОК 7 – уміння вирішувати конфлікти, працювати в команді, ВБ 1.2 – готовності планувати та дотримуватися таймінгу.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Професійний стандарт відсутній.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Загальний обсяг кредитів ОНП пропорційно розподілений між роками навчання, НПП зважено підходять до навантаження здобувачів, переглядаючи обсяг ОК. У звіті ЕГ зазначено, що здобувачі позитивно оцінюють частку навчального часу, відведеного на СРС, а також динаміку роботи проєктної групи над цим питанням.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

Дуальна форма навчання за ОНП не здійснюється.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Аналіз основних положень, умов, правил прийому на навчання та вимог до вступників, оприлюднених на сайті ЗВО (<https://cutt.ly/On845ld>), дозволив зробити висновки, що правила вступу на ОНП є чіткими і зрозумілими та не містять дискримінаційних положень. Усі вступні випробування проводяться в усній формі та/або з використанням тестових технологій. ЕГ стверджує, що під час зустрічей із фокус-групами мала змогу переконатися у дієвості та прозорості означених процедур.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

На навчання приймаються особи, які здобули ступінь магістра / ОКР спеціаліста. Потенційний здобувач повинен пройти вступні випробування, що проводяться на основі програм вступних випробувань, а саме іспит зі спеціальності (І блок – мовознавство, ІІ блок – літературознавство), а також з іноземної мови.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, регламентуються Положенням про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення, переведення та зміни умов навчання студентів ОНУ імені І. І. Мечникова, Положенням про порядок визнання (перезарахування) результатів навчання учасників програм академічної мобільності в ОНУ імені І. І. Мечникова та Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу ОНУ імені І. І. Мечникова. Правила сформульовані чітко, зрозуміло та відповідають Лісабонській конвенції, розміщені на веб-сайті ЗВО.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюються нормативними документами університету і здобувачі освіти ознайомлені з такою можливістю. У звіті ЕГ зазначено, що експерти мали змогу ознайомитися з конкретним прикладом визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Проведений аналіз засвідчує відповідність методів навчання та викладання принципам академічної свободи й добросовісності, а також меті досягнення програмних результатів навчання і компетентностей, визначених в ОНП. ЕГ у звіті докладно аналізує особливості освітнього процесу на ОНП в умовах карантину, відзначаючи дієвість і гнучкість інструментів навчання та викладання на платформах Google classroom, Google meet, Zoom, Viber тощо.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

У звіті ЕГ підтверджено наявність ОНП, анотацій і РПНД (<https://cutt.ly/vn86zgZ>) на сайті та обізнаність усіх учасників освітнього процесу з цілями, змістом та ПРН, порядком та критеріями оцінювання в межах окремих ОК (дисциплін і т. ін.).

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

Поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОНП відбувається за рахунок наукових заходів різних форматів, підготовки та публікації наукових статей у фахових виданнях України і закордонних журналах, участі в проєктах чи роботі гуртка Grammar Club тощо. Здобувачі М. Малишева, О. Бойко є членами Української асоціації дослідників освіти, що діє в рамках проєкту Еразмус+ Жан Моне. Здобувачі ступеня доктора філософії ОНУ імені І. І. Мечникова забезпечені можливістю публікувати свої праці у фахових виданнях України категорії Б (до неї належать три журнали ЗВО).

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Аналіз навчально-методичної документації в акредитаційній справі свідчить, що НПП в основному оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у галузі. ЕГ переконалася, що ОК переглядаються й удосконалюються робочою групою в результаті співпраці та зворотного зв'язку між НПП, здобувачами та роботодавцями. Назви і проблематика обов'язкових і вибіркового ОК є актуальними для сучасної філології, відзначаються оригінальністю. Контент ОНП враховує як традиційне філологічне знання, так і новітні досягнення. РПНД обов'язкових і вибіркового ОК відповідають чинним вимогам, хоча в окремих із них (ВБ.2.1; ВБ.3.4, ВБ.5.3 та ін.) майже не представлено здобутків філологічного знання за останні двадцять років і немає останніх праць викладачів ЗВО.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

ЕГ стверджує, що отримала певну інформацію про долученість здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних кадрів до міжнародної діяльності: програм культурно-освітнього спрямування, наукового стажування, публікацій у міжнародних виданнях, співпраці з деякими закордонними ЗВО і т.ін. Однак не всі договори про міжнародну співпрацю пролонговані, здобувачі визнали, що закордонні програми стажування наявні в практиці їхньої аспірантури, але не оформлені як академічна мобільність.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна добросовісність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів, які застосовуються на ОНП, регламентовані «Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ ім. І. І. Мечникова» (п. 2.10), «Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі ОНУ ім. І. І. Мечникова» (пп. 3.20–3.27; п. 4; п. 5), «Положенням про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ імені І. І. Мечникова» (<https://cutt.ly/bn4efgi>), відомі здобувачам та використовуються в освітньому процесі, дозволяють встановити досягнення ПРН.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Стандарт вищої освіти третього освітньо-наукового рівня за спеціальністю 035 «Філологія» відсутній. Атестація регулюється чинними документами ЗВО. У звіті ЕГ зазначено, що здобувачі ознайомлені з Положеннями, підтвердили проходження проміжної атестації двічі на рік на засіданні кафедри, однак називали різну кількість обов'язкових публікацій, необхідних для захисту дисертації. Форма підсумкової атестації – захист дисертації у т.зв. разовій раді. ГЕР вважає суттєвою позитивною рисою акредитованої ОНП те, станом на сьогодні відбувся успішний захист 2 дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії (Т. Варбанець і О. Бойко) і здобувачі вже отримали підтвердження МОН.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

ЕГ стверджує, що під час спілкування всі учасників освітнього процесу підтвердили зрозумілість і доступність правил проведення контрольних заходів. Об'єктивність оцінювання і запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у ЗВО регулюються «Положенням про політику та порядок врегулювання конфліктних ситуацій» (<https://cutt.ly/RvAYFbH>), «Кодексом академічної доброчесності учасників освітнього процесу» (<https://cutt.ly/QvAYZj8>), Антикорупційною програмою ОНУ (<https://cutt.ly/2bCrZlF>). Об'єктивність екзаменаторів забезпечується рівними умовами, участю під час проведення контрольних заходів, окрім лектора, асистентів, які проводили практичні заняття з відповідної дисципліни. Аспірант, який не погоджується з виставленою оцінкою, має змогу подати апеляцію.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

В Університеті питання академічної доброчесності регламентують такі документи, як «Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу ОНУ ім. І. І. Мечникова» (<https://cutt.ly/jvAUhMT>) і «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців ОНУ ім. І. І. Мечникова» (<https://goo.su/57tM>). ЕГ запевняє, що всі учасники освітнього процесу обізнані з правилами й принципами академічної доброчесності. ОНУ бере участь в міжнародному проєкті «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» (Academic IQ Initiative). У березні 2020 р. здобувачка цієї ОНП О. Бойко провела відкриту лекцію «Академічне письмо в системі академічної доброчесності: поняття, структура, інструменти». Перевірка робіт на плагіат здійснюється за допомогою Інтернет-сервісу Unicheck.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Викладання на ОНП забезпечують висококваліфіковані НПП. За кваліфікацією вони відповідають профільному напрямку дисциплін, які викладають, мають численні публікації, стаж педагогічної роботи у вищих навчальних закладах та досвід практичної роботи. Більшість НПП мають публікації у виданнях, що індексуються в наукометричних базах даних SCOPUS та Web of Science, наукові монографії, навчальні посібники та підручники, рекомендовані до друку Вченою радою Університету.

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Звіт ЕГ переконує, що у ЗВО дієвими є документи (Положення про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад, науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів, Положення про призначення на посаду та звільнення з посади декана факультету, підрозділу фахової передвищої освіти), які регулюють процедури конкурсного добору викладачів та стимулювання їх професійного розвитку, що забезпечує викладання дисциплін на належному рівні та відповідно до цілей ОНП. Під час зустрічей із НПП ЕГ вдалось одержати підтвердження, що викладачі знайомі зі змістом Положень і дотримуються викладених вимог.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

У звіті ЕГ зазначено, що роботодавці дійсно ефективно залучені до покращення процесів організації освітнього процесу на ОНП, надають пропозиції щодо її удосконалення, які враховуються проектною групою. Важливо, що роботодавці є представниками інших ЗВО Одеси чи освітніх центрів, що дозволяє аспірантам проходити там педагогічну (асистентську) практику і отримувати перше місце праці.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

У ЗВО наявна практика залучення до освітнього процесу фахівців галузі із інших ЗВО, зокрема під час проведення на базі ОНУ науково-практичних конференцій та інших освітньо-організаційних заходів. Наприклад, відкриту лекцію з проблематики корпусної лінгвістики для аспірантів провела доцентка КНЛУ М. Шведова. Проте погоджуємося з ЕГ, що залучення до аудиторних занять «зовнішніх» професіоналів-практиків є лише спорадичним.

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

Професійний розвиток викладачів регламентовано «Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу ОНУ ім. І. І. Мечникова». Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через практику стажувань у вітчизняних закладах освіти в межах укладених угод про співпрацю. Зокрема, в ОНУ координацією питання академічної мобільності НПП займається Інститут міжнародної освіти.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

ЕГ під час онлайн зустрічі з різними фокус-групами з'ясувала, що ЗВО справді здійснює моральне та матеріальне заохочення НПП згідно з «Положенням про матеріальне заохочення співробітників ОНУ ім. І. І. Мечникова», розміщеним на стор. 45–48 Колективного договору ОНУ ім. І. І. Мечникова 2017–2020 рр. (<https://cutt.ly/Xn4i6sy>). Матеріальне заохочення практикується з метою «підвищення наукової і творчої активності працівників, уможливлення їхньої участі в зарубіжних конференціях, проєктах, програмах, центрах». Нематеріальне заохочення викладацької майстерності відзнаками ОНУ відбувається за досягнення в науковій, педагогічній, громадській діяльності.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

Матеріально-технічні ресурси загалом забезпечують досягнення цілей та ПРН. За словами ЕГ, це підтверджено фотозвітом на сайті ЗВО (<https://cutt.ly/4n4pPvZ>), наданими гарантом відеоматеріалами інфраструктури навчальних аудиторій, бібліотечних фондів, комп'ютерного і лінгафонного класів, кабінету мистецтвознавства та педагогічної майстерності, лабораторії експериментальної фонетики тощо, а також відповідями учасників фокус-груп.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

Інфраструктура ЗВО дозволяє забезпечити навчання студентів, проведення викладацької та наукової діяльності в продуктивному й оптимальному режимі. Здобувачі вищої освіти мають можливість користуватись фондами Наукової бібліотеки ЗВО, мережею Інтернет, навчально-науковими лабораторіями та центрами дозвілля, а також безоплатно публікувати статті у Віснику ОНУ. Також зі слів здобувачів та їхніх наукових керівників перевірка наукових робіт на спеціалізованому сервісі Unicheck є безкоштовною.

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

ЕГ встановлено, що освітнє середовище ЗВО є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти та в цілому дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси. Задля безпеки психічного здоров'я здобувачів вищої освіти в межах університету діє Психологічна служба, можна написати на електронну пошту Скриньки довіри (dovira@onu.edu.ua) або зателефонувати й анонімно повідомити про проблеми, що виникли в ході освітнього процесу. У ЗВО також наявні Стратегічні пріоритети розвитку ОНУ на 2020–2025 рр., у яких означено мету створення привабливого людиноцентричного освітнього і наукового середовища (<https://cutt.ly/mn4p77Z>).

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

Університет загалом створює умови для забезпечення освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки аспірантів. Це відбувається завдяки належній організації навчання, викладання, роботи адміністративних і допоміжних підрозділів, взаємодії відділу аспірантури зі здобувачами. Інформаційна підтримка аспірантів здійснюється передусім науковими керівниками. Інформація щодо науково-навчального процесу міститься на веб-сторінках факультетів. Водночас варто зауважити, що вона більшою мірою висвітлена на сторінці факультету романо-германської філології, ніж філологічного. У звіті ЕГ відзначено недостатню поінформованість здобувачів щодо стипендій, грантів, олімпіад, літніх шкіл та конференцій, хоча ця інформація розміщена на сторінці «Додаткові можливості» (<https://goo.su/57Uk>), відсутність знань про існування сторінок факультетів у мережі Instagram, недостатнє та несистематичне опитування здобувачів.

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

У звіті ЕГ зазначено, що ЗВО зобов'язується забезпечувати соціальний захист та створити необхідні умови для здобуття вищої освіти особам з особливими освітніми потребами. Зокрема, у Стратегічних пріоритетах розвитку ОНУ на 2020–2025 роки йдеться про інклюзивну інфраструктуру, керівництво запевнило щодо розробки плану встановлення та впровадження в дію пандусів до кінця 2021 року. На ОНП 035 «Філологія» навчається здобувачка 1 курсу Ю. Швець, яка має особливі потреби через обмеженість руху. Всі викладачі максимально враховують це під час лекційних і практичних занять.

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Задля врегулювання конфліктних ситуацій, у закладі розроблені Положення про політику та порядок урегулювання конфліктних ситуацій в ОНУ імені І. І. Мечникова (<https://cutt.ly/Xn4aVyW>); Антикорупційна програма (<https://cutt.ly/on4aMAZ>) та Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі (зокрема п.3.37). Політика університету стосовно конфліктних ситуацій не допускає дискримінацію учасників освітнього процесу, забороняє корупцію та визнає неприпустимими сексуальні домагання, регламентує покровоїсть проведення даної процедури та можливість вирішення конфліктних ситуацій. На цій ОНП таких практик не зустрічалося.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

ОНП затверджена Вченою радою університету в квітні 2016 року. Перегляд ОНП відбувся у 2019 році, нова редакція ухвалена в червні 2020 року. До складу проектної групи долучено аспірантку. Опитування здобувачів проводилось у 2020 і 2021 році. За твердженням ЕГ, останнє опитування засвідчує кращі результати за всіма показниками, що свідчить про роботу, яка ведеться.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Під час експертизи загалом було засвідчено часткове залучення здобувачів вищої освіти до періодичного перегляду ОНП, а також моніторинг рівня їхньої задоволеності організацією освітнього процесу. ЕГ, аналізуючи розміщений на сторінці Центру забезпечення якості освіти аналітичний звіт про опитування здобувачів всіх ОП (<https://cutt.ly/LmgPl3K>), а також судження аспірантів під час зустрічей, відзначає не надто систематичний характер цієї роботи. Активізація опитувань відбулася аж у 2020 році. Здобувачі фіксують повторення контенту навчального матеріалу дисциплін магістерського та аспірантського рівнів, а також певні порушення освітнього процесу: «Щодо реалізації дисциплін на вибір, які в більшій мірі або не дають ніякого матеріалу до вивчення, або просто не проводяться» (<https://cutt.ly/jmgArqx>).

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Роботодавці залучені до процесу перегляду ОНП. Під час проведення експертизи в ході онлайн-зустрічей з гарантом та роботодавцями була підтверджена більшість випадків співпраці між кафедрою та роботодавцями. Наприклад, на засіданні кафедри вони внесли пропозиції стосовно посилення комунікативної і практичної зорієнтованості ОНП, уведення ОК «Основи нейролінгвістичного програмування», які були враховані.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

У ЗВО діє Асоціація випускників та друзів Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Звернення випускників розташовано на сайті. ЗВО має тривалу історію підготовки кандидатів філологічних наук. Згідно з довідкою, наданою ЕГ, 20 фахівців після захисту залишилися працювати в ОНУ імені І. І. Мечникова. Решта випускників аспірантури підтримують зв'язок із ЗВО, як-от Валерія Смаглій та ін., які приєдналися до відкритої зустрічі.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

У ЗВО наявні регламентуючі документи щодо провадження освітньої діяльності за ОНП. ЕГ у звіті говорить про не надто систематичну роботу проектною групою щодо оновлення ОНП, зокрема неузгодженість у часі процедур перегляду й опитування здобувачів.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

ОНП проходить первинну акредитацію.

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

У ЗВО розроблена низка документів, які регулюють внутрішнє забезпечення якості: «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості...» (2018), «Положення про моніторинг якості вищої освіти...» (2020), «Положення про організацію і проведення опитування здобувачів вищої освіти...» (2020), «Політика забезпечення якості вищої освіти...» (2020). Документи належним чином структуровані, містять опис складників системи внутрішнього забезпечення якості, функцій учасників освітнього процесу в цій системі, а також індикаторів реалізації. Звіт ЕГ свідчить про рух університету до формування культури якості.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Загалом у ЗВО визначено зрозумілі правила і процедури, які регулюють права та обов'язки учасників освітнього процесу. Напрацьовано чимало регулятивних документів ЗВО, які доступні на сайті ЗВО. Зокрема Статут університету, Правила внутрішнього трудового розпорядку, Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу, чинні положення про організацію освітнього процесу, Антикорупційна програма. Уся загальна інформація є на сторінці «Про ОНУ – Офіційні документи» (<https://cutt.ly/Bn4fsDA>).

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

Проєкт ОНП опублікований на сайті ЗВО (<https://cutt.ly/nn4fj7C>) з метою ознайомлення зацікавлених сторін та внесення ними зауважень та пропозицій. Також у цьому розділі розміщені відгуки стейкхолдерів та рецензії. Наведені лінки активні, однак не дозволяють простежити терміни оприлюднення проєкту та його обговорення. ЕГ у звіті зазначає, що немає на ОНП «Філологія» немає чіткої схеми та процедури подачі пропозицій, стейкхолдери звертаються до гаранта в індивідуальному порядку та приватних бесідах.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

Заклад дійсно оприлюднює достовірну та загалом достатню інформацію про освітню програму та її компоненти на загальному веб-сайті. Інформація точна та достовірна, розміщена як на загальній сторінці ЗВО у рубриці «Офіційні документи» (<https://cutt.ly/kn4MBUa>), так і рубриках філологічного факультету (<https://cutt.ly/7n4M1FB>) та факультету романо-германської філології (<https://cutt.ly/1n4M3Xs>).

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

Контент ОНП відзначається оригінальністю та актуальністю для академічного простору України. Зміст ОНП відповідає традиційним і новітнім ракурсам Одеської наукової (філологічної) школи, а в аспекті лінгвістичному – кільком науковим школам (нейролінгвістики – проф. Т. Ковалевська, когнітивної ономастики – проф. О. Карпенко, теорії комунікативної лінгвістики – проф. І. Колегаєва). На зустрічах зі здобувачами ЕГ пересвідчилась, що ОК ОНП повністю задовольняють їхні дослідницькі інтереси, пов'язані як з дисертаційними дослідженнями, так і з подальшою викладацькою діяльністю.

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

Наявна у Відомостях про СО інформація, а також здійснений ЕГ аналіз порівняльної таблиці проблематики робіт наукових керівників і дослідницьких зацікавлень аспірантів свідчать про кореляцію тем дисертацій з проблематикою науково-дослідних тем профільних кафедр, що було підтверджено і під час зустрічей із різними фокус-групами.

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

Звіт ЕГ засвідчує достатній рівень забезпечення ЗВО можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень. Позитивно його оцінюють і здобувачі. Вони можуть опублікувати свої роботи в 4 виданнях, із яких 3 включені до категорії «Б». Також рішенням Вченої ради ОНУ від 25 червня 2019 року створено Одеську школу сугестивної лінгвістики, що зумовлює гуртування науковців із різних регіонів України, організацію низки заходів міжнародного, всеукраїнського та регіонального рівнів (<https://cutt.ly/Xn419AL>), у яких аспіранти беруть активну участь, апробуюючи положення дисертацій.

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

Здобувачі освіти, які навчаються на ОНП, залучаються до міжнародної академічної спільноти передусім шляхом участі у наукових конференціях різного рівня. На сайті ЗВО є сторінка Відділу міжнародного наукового співробітництва, де здобувачі можуть дізнатися про чинні академічні наукові проєкти (<https://cutt.ly/pn2gzLC>). ОНУ імені І. І. Мечникова є членом 11 міжнародних організацій (<https://cutt.ly/kn2gETf>), співпрацює з 19-ма національними організаціями культури, мови та історії (<https://cutt.ly/Pn2g65F>), з іноземними установами освіти і науки Австралії, Австрії, Азербайджану, Бельгії, Білорусі, Болгарії, Великобританії та ін. держав. Як зазначає ЕГ, виразних практик долучення здобувачів до міжнародної наукової діяльності немає, але аналіз їх публікацій дає право стверджувати, що аспіранти не ігнорують її.

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

У ЗВО існує практика долучення наукових керівників аспірантів до науково-дослідних тем кафедр. Результати їхніх досліджень регулярно публікуються у фахових і закордонних виданнях. ЕГ з'ясувала, що тематика науково-дослідних тем є дотичною до наукових досліджень здобувачів.

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

Під час спілкування з фокус-групами ЕГ виявила обізнаність здобувачів з вимогами чинних в ОНУ імені І. І. Мечникова документів, які регламентують питання академічної доброчесності, а також те, що академічний персонал, відділ аспірантури і докторантури проводять роз'яснювальні та настановчі бесіди, наголошуючи на правилах

дотримання академічної доброчесності. Однак ЕГ констатує той факт, що жоден зі здобувачів не підписував Декларацію про дотримання академічної доброчесності.

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рекомендуємо посилити співпрацю зі стейкхолдерами при проектуванні ОНП, формулюванні її цілей і ПРН.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рекомендуємо при перегляді ОНП посилити кореляцію змісту ОК із темами дисертацій здобувачів, усунути диспропорцію мовознавчої та літературознавчої підготовки на ОНП, а також увиразнити взаємозв'язки ОК у структурно-логічній схемі.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рекомендуємо розширити практики залучення здобувачів до участі у програмах академічної мобільності, грантових програмах тощо.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

1. Рекомендуємо посилити залученість аспірантів та НПП до міжнародної діяльності, активізувати публікацію досліджень здобувачів у виданнях, що входять до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science. 2. Рекомендуємо більш послідовно оновлювати програми навчальних дисциплін, використовуючи здобутки сучасної філології, у т.ч. праці викладачів ЗВО, залучених до ОНП.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рекомендуємо забезпечити інформованість здобувачів щодо формальних показників наукової діяльності, необхідних для захисту дисертації.

Критерій 6. Людські ресурси

Рекомендуємо активніше залучати позаштатних професіоналів, експертів галузі та представників роботодавців до аудиторних занять на постійній основі, розширювати практику лекційних занять від гостей професорів.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рекомендуємо посилити роботу з удосконалення інформаційної підтримки здобувачів та адаптації інфраструктури до потреб осіб з особливими освітніми потребами.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рекомендуємо активніше залучати здобувачів третього рівня вищої освіти до оцінювання якості ОНП, освітнього процесу загалом та якості викладання окремих ОК.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рекомендуємо забезпечити наявність опції на сайті, яка б фіксувала часові рамки процесу долучення стейкхолдерів до перегляду ОНП.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рекомендуємо консолідувати зусилля наукових керівників та аспірантів щодо подання грантових та проектних заявок для участі у міжнародних конкурсах і програмах.

4. Додатки

Документ	Назва файла	Хеш файла

***

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ЛИМАН ІГОР ІГОРЕВИЧ